

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐԲ ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒՄ Ս. ՍԱՀԱԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՇԱԼԵԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝ ԽՕՍՈՒԼՍՈՒՄ Ս. ԳԱՅԱՆԷ ՎԱՆՔՈՒՄ ՄԱՏՈՒՅՈՒԼՍՈՒՄ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(25 փետրուար 2024)

Նախ շնորհակալություն կը յայտնեմ լուսարարապետ գերշ. Մուշեղ սրբազան եղբոր եւ նաեւ Մայր Աթոռի միաբանության՝ Վեհափառ Հայրապետի գլխավորությամբ: Միշտ որ կ'այցելեմ Մայր Աթոռ, մեծ պատիւներով կը դիմաւորեն ինձի եւ փառաբանելու այս թանկագին պահը ինձի կ'ընծայեն:

Գերագոյն հոգեւոր խորհուրդի ժողովներուն հարկաւ թէ եկեղեցին հետաքրքիր հարցեր խօսուեցան, որոշումներ առնուեցան: Հաւանաբար ամբողջ հայութիւնը հետաքրքիրը այդ թանկագին որոշումը այն էր, որ սեպտեմբեր ամսուան 28ին եւ 29ին Մայր տանարի օծման եւ նոր միտոնի օրհնության արարողութիւնները պիտի կատարուին: Այնպէս որ անհամբեր ժողովուրդը իր սուրբ տանարին հետ պիտի ողջագուրուի, եւ երախաները, եկեղեցականները, տանարները թարմ միտոնով պիտի օծուին: Աղօթեմք, որ Աստուած մեզի այդ առիթը տայ, որովհետեւ քանի մը անգամ այդ առիթները հասան, բայց ամբողջ Հայ աշխարհը ցնցող դէպքեր պատահեցան, եւ մենք չկրցանք այս սրբազան արարողութիւնները կատարել:

Սիրելի եղբայրներ եւ քոյրեր, Մեծ պահքի կիրակիներէն հասանք Անառակի կիրակիին: Իր անունը կ'առնէ Տէր Յիսուսի պատմած առակներէն մէկէն, բայց իրականութեան մէջ Յիսուս կորսուածութեան մասին երեք առակ պատմեց Ղուկասի Աւետարանի 15րդ գլխուն մէջ: Աստուածաբանները այս գլուխը կը կոչեն Տէր Յիսուս Քրիստոսի Աւետարանը: Որովհետեւ Տէր Յիսուս առակներով պատմեց, թէ ինչու համար եկաւ աշխարհ: Ինչպէս կորսուածը գտնէ, եւ որքան կորսուած հոգիները եւ մեղաւորները թանկագին են Աստուծոյ համար: Այդ երեք առակները պատմեց: Կորսուած ոչխարը, կորսուած դրամը եւ կորսուած երկու որդիներու առակը: Ամէն անգամ, որ կը կարդամ, կը կեդրոնանամ, ու որոշ կէտեր

ցայտուն կերպով աչքիս կը զարնեն: Այս տարի ի՞նչ տպավորեց ինձի, անոր մասին կ'ուզեմ խօսիլ. քանի մը կէտեր:

Անոնցմէ մէկը սա է. ինչո՞ւ համար մարդուն այսքան հոգ կը տանի Աստուած: «Աստուած այնքան սիրեց աշխարհը, մարդկութիւնը, որ Իր Միածին Որդին տուաւ: Այնպէս որ անոր հաւատացողը չկորսուի, այլ՝ ունենայ յաւիտենական կեանք»: Մարդը որ կը ծնի, կ'ուտէ, կը խմէ եւ տարիներ կը բոլորէ յետոյ հողէ հող կը վերադառնայ: Այսպիսի արարածին համար, անասնական աշխարհը արարածներէն միոյն համար ինչո՞ւ այսքան մտահոգութիւն:

Ուրեմն, սիրելիներ, Տէր Յիսուս մեզի՝ հաւատացեալներուն եւ մեղաւորներուն կ'ըսէ, որ մարդուն մէջ այնպիսի թանկագին բան մը կայ, որ այս պարզ աչքերով կարելի չէ տեսնել: Զայն Աստուած կը տեսնէ: Հետեւաբար ան, որ Աստուծոյ լուսով լուսաւորուած է, ան կը հասկնայ, որ ամենէն յետին անձին մէջ, նոյնիսկ ամենէն մեղաւորին մէջ, նոյնիսկ անյոյս կորածին մէջ շատ թանկագին բան մը կայ, եւ Աստուած կ'ուզէ անիկա ետ առնել:

Երբ որ հինգ օրերուն Աստուած ստեղծեց ինօրկանիք եւ օրկանիք բուսական եւ կենդանական կեանքը, յետոյ ուզեց, որ Ինքը միջրոքող-մոս ստեղծէ, այսինքն՝ փոքր տիեզերք: Հաւաքեց այդ բոլորը եւ նաեւ հրեշտակային կարողութիւնները շաղախեց մարդուն մէջ եւ չբաւեց Իր շունչը փչեց անոր, եւ մարդը ապրող արարած դարձաւ Աստուծոյ նմանութեամբ: Խնդիրը սա է. այն շունչը, որ Աստուած փչեց, տակաւին մեր մէջն է: Այսինքն՝ այս շունչը, որ կ'առնենք եւ կուտանք, Աստուծոյ հետ միասնաբար կ'առնենք եւ կուտանք: Երբեք չէ բաժնուած ան մեզմէ: Անոր համար Յիսուս Իր եւ մարդկութեան հետ ունեցած յարաբերութիւնը, երբ որ կ'ուզէր պատկերացնել, ըսաւ. «Ես եմ որթատունկը, դուք իմ ճիւղերս էք»: Ինչպէս որթատունկը իր ճիւղերուն մէջ է միշտ եւ կ'ապրի եւ պատճառ կը դառնայ, որ պտուղ տայ, այդպէս ալ մարդը Աստուծոյ հետ է: Բայց կեանքի մեծ փորձառութիւնը մեզի կ'ըսէ, որ որքան մենք հասկնանք գործիքի մը արժէքը, զայն շինող ճարտարագէտին պէս չենք կրնար հասկնալ: Որքան մենք իմանանք մեր մարմնի առողջութիւնը, չենք կրնար բժիշկի մը շափ անոր արժէքը իմանալ:

Ուրեմն այստեղ արժէքը իմանալու մէջն է: Աստուած մարգարէներու միջոցաւ եւ ի վերջոյ Տէր Յիսուս Քրիստոսի միջոցաւ ըսաւ, որ դուք՝ բոլորդ, անգին էք, ես կը սիրեմ ձեզ, եւ ձեր արժէքը չկորսուիր ձեր մեղ-

քերով: Եթէ ձեր ամուսնութեան ոսկի մատանին գետին իյնայ՝ ցեխերուն մէջ, ի՞նչ կ'ընէք: Նորը կ'առնէք, թէ՛ ձեր ձեռքը ցեխին մէջ կը մխրճէք ու կը փնտռէք եւ երբ որ գտնէք, կը տեսնէք, որ ցեխոտ է, բայց գիտէք, որ կարելի է մաքրել ջուրով, թէ՛ ձեր ձեռքը եւ այդ մատանին, եւ ան վերստին իր արժէքը կը ստանայ:

Ուրեմն, մեղքը ի՞նչ կ'ընէ մարդուն: Քրիստոնեայ աշխարհի աստուածաբանները երկու տեսակէտ ունին. կաթոլիկեան եւ ուղղափառ հաւատքը մարդուն մեղաւոր վիճակը տարբեր կը հասկնան: Կաթոլիկէ աշխարհը եւ անկէ ազդուած բողոքական աշխարհը կ'ըսէ4 որ մեղքը մարդուն ամբողջ էութիւնը կ'աւրէ: Չկայ անկիւն մը, որ մեղքով ինկած չըլլայ: Հետեւաբար այս ինկած մարդը նորոգել կարելի չէ: Այս մարդը միայն կը փրկուի Տէր Յիսուս Քրիստոսի արիւնով: Մեղաւորը նոր պատմութեան՝ Յարութեան պատմութեան կը հագուի եւ այդպէս կը կենայ Աստուծոյ առջեւ՝ միշտ մեղաւոր: Եւ իր էութեան մէջ այդ մեղքէն փրկուած ըլլալու գիտակցութիւնը կրելով՝ խոնարհաբար կ'ապրի նոյնիսկ երկինքի մէջ, նոյնիսկ դրախտի մէջ:

Այո՛: Ասիկա փաստելիք շատ համարներ կան Աւետարանին մէջ, որ հաւատքով կը փրկուինք: Իսկ ուղղափառ աստուածաբաններ կ'ըսեն, որ մարդուն էութեան մէջ քանի որ Աստուած ալ կը բնակի, այնպիսի կէտ մը կայ, որ մարդը իր բոլոր մեղքերով հանդերձ չկրնար հասնիլ այլ խորունկութեան: Եւ այդ խորութիւնը, որպէս անմեղ մանուկ, միշտ մարդուն մէջն է: Ուրեմն, երբ որ մենք արտաքին աշխարհէն կը ստանանք բարի լուրը՝ աւետիսը, եւ հաւատքով Տէր Յիսուս Քրիստոսին կը միանանք, ուրեմն կը միանայ այդ ներքին լոյսը, անմեղանչելի մասը մեր մնացեալ մասերուն հետ, եւ կարելի է նոր արարած դառնալ: Կարելի է նորոգուիլ: Հոնկէ սկսելով նոր մարդ դառնալ:

Ուրեմն, սիրելիներ, Աստուած մեզի այս կը սորուեցնէ Ղուկասու Աւետարանի 15րդ գլխուն մէջ: Կ'ըսէ, որ բոլորդ թանկագին էք, եւ ես կ'ուզեմ, որ ետ դառնաք: Բայց խնդիր մը կայ: Երկրորդ կէտը: Մարդուն ամենէն մեծ խնդիրը դրախտէն սկսեալ մինչեւ այսօր ունեցած հարստութիւնն է: Մենք հարուստ հայր մը ունինք, մարդը հարուստ ստեղծած է: Հարուստ միջավայրին մէջ դրած է: Դրախտին մէջ դրած է: Տակաւին այս աշխարհը դրախտ է, տակաւին մենք շատ հարուստ ենք: Տէր Յիսուս Քրիստոս Անառակ որդիի առակին մէջ կը պատմէ, որ Աստուծոյ մեղաւոր զաւակներն ալ, հարուստ զաւակներն ալ այս հարստութեան հետ խնդիր ունին:

Կարող չեն այդ հարստությունը կառավարելու: Մեղաւորները վատնելով կը գործածեն այդ հարստությունը ի վնաս իրենց, հաւատացեալներու 99 տոկոսն ալ երբեք չեն գործածեր, նման՝ մեծ որդիին: Ինչ կ'ըսէ, երբ որ իր եղբայրը կը դառնայ, բարկութեամբ իր հօր կը դառնայ եւ կ'ըսէ. «Այսքան տարիէ ի վեր կը ծառայեմ քեզի, ինծի ու մը իսկ չտուիր, որպէսզի բարեկամներուս հետ ուրախանամ: Երբ որ քու մեղաւոր որդիդ կերաւ քու ունեցուածքդ, անոր համար պարարտ եզը մորթեցիր եւ ընդունեցիր զայն»: Եւ Տէրը կ'ըսէ, որ այստեղ հայրն է. «Որդեակ, ինչպէս կարելի է քու ըսածդ ճշմարիտ ըլլայ: Եղբայրդ երթալէ յետոյ ժառանգին ամբողջությունը քուկդ էր: Դուն երբ ուզեցիր, որ բարեկամներուդ հետ ու մը ուտել, եւ ես արգիլեցի: Ինծի հարցնելու նոյնիսկ պէտք չունէիր: Դուն կրնայիր պարարտ եզը մորթել եւ ուրախանալ, բայց չես ըրած անիկա: Ուրեմն, սիրելիներ, մեր խնդիրը Աստուծոյ ճամբաներուն մէջ մեր հարստությունն է: Վստահեմ, որ այստեղ շատեր իրենք զիրենք հարուստ չեն տեսներ, որովհետեւ հարստությունը դրամական հարստութեամբ չափուած է:

Ինչ պէտք է ըլլայ, որպէսզի հասկնաք, թէ ի ծնէ դուք հարուստ էք: Երկրաշարժ պէտք է, որ կորսնցնէք դուք ձեր ամէն ինչը եւ վրանի մէջ մնաք կորսնցուցած՝ ձեր զաւակները, ընկերները եւ վիրաւոր ու ըսէք, որ ես հարուստ եմ եղեր, հիմա կը հասկնամ: Մենք հարուստ ենք, աչքեր ունինք եւ ան աշխարհի գեղեցկությունները կրնանք վայելել: Ականջներ ունինք եւ ձայներու երաժշտությունը կրնանք վայելել: Բերան ունինք խօսելու: Իմացություն ունինք դատելու եւ ստեղծագործելու: Փառաւոր յիշողություն ունինք մենք, ձեռքեր ունինք ստեղծագործ: Մեր ուզած տեղը ազատօրէն կ'երթանք, եւ այս մեծ հարստություն է մեր, փորձությունը այդ հարստութենէն կուգայ:

Դրամով մեծահարուստներուն ամենէն մեծ խնդիրներէն մէկը ինչ է: Իրենց զաւակները, ինչպէ՞ս պիտի կրթեն: Եթէ իրենց ամբողջ հարստությունը շռայլեն անոնց համար, գիտեն, որ պիտի չկարողանան զայն օգտագործել: Իսկ եթէ շատ զրկեն, այս անգամ ալ կարելի է իրենց սիրտը դառնութեամբ լեցուի իրենց հօրը նկատմամբ: Հետեւաբար մեծահարուստները այս երկուքը շատ նրբօրէն պէտք է չափաւորեն: Քսան տարիներ առաջ դէպք մը պատահած է Հայաստան: 2005ին եկած ատենս պատմած էին: Մեծահարուստներէն միոյն որդին արկած մը անցուցած է եւ մեռած: Տղան կը թաղեն եւ յետոյ այս մեծահարուստ-

տը տղուն արկած ըրած Մէրսէտէսն ալ կը թաղէ: Երբեմն այդ ճամբայէն անցած ատենը ինծի ցոյց կուտային, այստեղ թաղուած է Մէրսէտէսը: Ուրեմն այս մեծահարուստը հաւանաբար շատ բարկացած է իր հարստութեան վրայ: Եթէ այդ հարստութիւնը չըլլար, կարելի է իր որդին ապրէր: Ուրեմն իր որդիին յանձնած է բան մը, զոր ինքը կարող չէ կառավարել:

Ուրեմն, մեղաւորներու խնդիրը այդ հարստութիւնը շահագործել, չարագործել է, իրենց հաճոյքներուն համար: Ստորին ցանկութիւններու համար: Եւ կը վատնուի անիկա: Ինչ է երիտասարդութիւնը: Մեր ձեռքի վառած մոմի պէս է: Կը հալի: Բայց Յիսուս այս առակը չպատմեց անառակ որդիին համար, մեծ որդիին համար պատմեց: Այսինքն՝ փարիսեցիները, որ կը տեսնէին մեղաւորները, Յիսուսին կուգային, եւ Ան կ'ընդունէր զանոնք, նաեւ անոնց հետ կ'ուտէր: Ընդունիլը մասամբ կարելի է, մեղաւորները ընդունէ եւ խրատէ անոնց: Բայց միասին ուտելը աններելի մեղք էր: Սուրբը մեղաւորին հետ ինչպէ՞ս հաւասար կրնայ ըլլալ: Որովհետեւ սեղանը հաւասար կը դարձնէ մեր բոլորը: Եւ Տէր Յիսուս տեսաւ, որ հաւատացեալներու մէջ հաւատացեալներն ալ Աստուծոյ իրենց տուած հարստութիւնը գործածելու մէջ շատ ժլատ են: Կը ծառայեն Աստուծոյ, Աստուծոյ տան մէջ են, պաշտամունքներուն կը մասնակցին, բայց չեն կրնար ճաշակել Աստուծոյ գեղեցկութիւնը եւ քաղցրութիւնը: Այդ սաղմոսի խօսքերը խոտոր է իրենց համար. «Ճաշակեցէք եւ տեսէք, զի քաղցր է Տէր. Զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա»:

Ուրեմն, մենք կրօնքի կալուածին մէջ շատ հարուստ ենք: Կրօնք ըսուածը վէպի շնմանիր, որ առնես եւ կարդաս: Կրօնքը հանրագիտարանի կը նմանի: Հարիւրաւոր յօդուածներով լեցուն է: Կ'առնես ինչ որ քեզի պէտք է, կը բանաս եւ այնտեղէն կը կարդաս: Կրօնքն ալ այդպէս է: Այնքան հարուստ կալուածներ ունի, որ հաւատացեալները անոնցմէ մէկուն բարին եւ իրենց ամբողջ կեանքը անոր շուրջը դառնալով անցնեն եւ երբեք խորը չթափանցեն:

Երանաշնորհ Շնորհք Պատրիարք, երբ իմացաւ, որ մեր ժողովուրդին մէջ Տէր Յիսուսի Աստուածութեան մասին կասկածներ կան, սկսաւ թէ՛ հայերէնով եւ թէ՛ թրքերէնով բացատրել, թէ՛ Քրիստոս Աստուած է: Ուրեմն, եկեղեցւոյ դպիրները, քառասուն տարուան սարկաւազները վազեցին եւ ըսին, որ մեր Պատրիարքը նոր բան մը կը սորվեցնէ մեզի: Մենք գիտենք, որ Տէր Յիսուս Քրիստոս Աստուծոյ Որդին է եւ ոչ թէ Աս-

տուած: Հարկաւ թէ Շնորհք Պատրիարքը զարմացաւ, որովհետեւ ասոնք քառասուն տարի ծառայած են որպէս սարկաւագներ ու դպիրներ: Միշտ երգեր են: Անոնց կը հարցնէ. դուք գիտէք «Սուրբ Աստուած, Սուրբ եւ Հօր, Սուրբ եւ Անմահ, որ խաչեցար վասն մեր» երգը: «Ո՞վ է խաչուածը» կը հարցնէ. Սուրբ Աստուածը: Աստուած ե՞րբ խաչուեցաւ, կ'ըսեն: Խաչուած Աստուածը Յիսուս Քրիստոսն է եղեր: «Դուք հաւատամք չե՞ք գիտեր» կը հարցնէ: Կը պատասխանեն. «Անգիր գիտենք մենք: Մանկութենէ դպրոցէ սորուեր ենք չորրորդ դասարանէն»: «Աստուած Աստուծոյ, լոյս ի լուսոյ. Աստուած ճշմարիտ, Աստուծոյ ճշմարտէ ծնունդ եւ արարած» բառերը ի՞նչ կը նշանակեն: Իրենց գլուխը ծռելով, բայց տակաւին չհամոզուած, գացին այս մարդիկը: Բայց հարցը այստեղ է: Այս մարդիկը կը սիրեն եկեղեցին, այս մարդիկը ծառայելու պատրաստ են, բայց մնացեր են ժամերգութեան երգերու եւ Ս. Պատարագի արտաքին ձեւին մէջ: Որովհետեւ այդ արտաքինը այնքան հարուստ է, որ այդ հարստութիւնը մոռնալով չեն մտածած քիչ մը եւս խորանալ: Իրենց անգիր գիտցած շարականները ի՞նչ կ'ըսեն: Հոգ չեն ըրած:

Ուրեմն, մենք մեծ հարստութեան մէջ աղքատանալու վտանգը ունինք: Յիսուս մեզի համար պատմեց այս առակը եւ ըսաւ, որ անառակ որդիին փրկութիւնը, մեղաւոր մարդուն փրկութիւնը աւելի դիւրին է, քան թէ մեծ որդիին փրկութիւնը: Որովհետեւ մեծ որդին արդէն փրկուած ըլլալու, հաւատացեալ ըլլալու յաւակնութիւնը ունի: Այլընտրանք չունի իր մտքին մէջ: Ինքը կը կարծէ, որ շատ լաւ կը ճանչնայ իր հայրը: Որոշած է Հօրը աչքը մտնելու համար թագաւորէ աւելի թագաւորապաշտ դառնալ եւ այդպէս վարել չոր ու ցամաք հաւատացեալի կեանք մը:

Մեր կեանքը ինչպէ՞ս է: Մենք մեր հարստութեան տէր դարձանք: Այդ հարստութեան մենք մկրտութեամբ տէր դարձանք: Բայց հաւանաբար մկրտութեան պահուն չհասկցանք, թէ ինչ հարստութիւն ստացանք: Կամ երախայութեան ժամանակ մկրտուեցանք, որ բան մը չէինք հասկնար, կամ ալ մեծ հասակով, բայց առանց մտածելու, թէ ինչ կը նշանակէ այս մկրտութեան արարողութիւնը: Շատ ատեն մկրտելիները այնքան շատ էին, որ շատ շուտով մկրտուեցանք: Մկրտութեան բանաձեւը սա է. «Եկեալ յերախայութենէ ի Մկրտութիւն, մկրտի յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. գնեալ Արեամբն Քրիստոսի ի ծառայութենէ մեղաց, ընդունի զորդեգրութիւն Հօրն երկնաւորի՝ լինել ժառանգակից

Քրիստոսի եւ տաճար Հոգւոյն Սրբոյ»։ Այս բոլորը ընդունելու ենք մենք։ Այս ժառանգութեան մէջ ո՞ր ենք։ Ս. Հոգիին Տաճարն ենք իրապէս։ Ունինք Քրիստոսի ժառանգը եւ կը գործածենք զայն։

Անցեալները դպիրներ ձեռնադրեցի։ Չորս աստիճաններէն մէկը երդմնազանցութիւնն է։ Այսինքն՝ դպիրներուն մենք կուտանք չար ոգիները հալածելու իշխանութիւն։ Կա՞յ այստեղ դպիր կամ սարկաւազ, որ այդ իշխանութիւնը կը գործածէ։ Չեմ կարծեր։ Որովհետեւ մենք մեծ որդիին տիպարն ենք, որ փարիսեցիներու տիպարն էր։ Շատ նախանձախնդիր էին իրենց հաւատքի նկատմամբ, բայց ալ աւելի կը շրջէին օրէնքներու հարստութեան մէջ։ Շաբաթ օրուայ օրէնքներու կիրարկման ամէն մէկ քայլին մասին տասնեւերկու հատորներ գրած էին, եւ տակաւին շէր աւարտած։

Ուրեմն, հարստութիւնը մեր մեծագոյն խնդիրն է դրախտէն սկսեալ մինչեւ այսօր։ Ինչպէ՞ս պիտի գործածես։ Անոր համար սուրբերը միշտ զգոյշ են հարստութեան նկատմամբ։ Ինչպէս Ս. Ներսէս Շնորհալի մեզի կը սորվեցնէ՝ ինչպէս աղօթել, որ այդ հարստութեան տէր դառնանք։ «Ամենախնամ Տէր, դիր պահապան աշաց իմոց զերկիւղ Քո սուրբ, ո՛չ եւս հայիլ յայրատ, եւ ականջաց իմոց՝ ո՛չ ախորժել լսել զբանս շարութեան, եւ բերանոյ իմոյ՝ ո՛չ խօսել զստութիւն, եւ սրտի իմոյ՝ ո՛չ խորհել զշարութիւն, եւ ձեռաց իմոց՝ ո՛չ գործել զանիրաւութիւն, եւ ոտից իմոց՝ ո՛չ գնալ ի ճանապարհս անօրէնութեան, այլ ուղղեա՛ զշարժումն սոցա լինել միշտ ըստ պատուիրանաց Քոց յամենայնի. եւ ողորմեա՛ Քո արարածոց եւ ինձ բազմամեղիս»։ Ուրեմն, ձեր տան պարտականութիւնն է այս աղօթքը անգիր սորուիլ։ Զգիտցողներ թող սորուին, գիտցողներ աւելի յաճախ կրկնեն։ Առաւօտեան ամենէն կարեւոր աղօթքներէն մին է ասիկա։ Որպէսզի մենք այդ մեծ աստուածային հարստութիւնը, Աստուծոյ կամքին համաձայն գործածենք։ Ուրեմն, հարստութիւնը մեր մեծագոյն խնդիրն է։

Երկրորդ դասը, որ ես այս տարի այս առակէն ստացայ, այն է, որ անառակ որդին իր հարստութենէն բաժինը կ'առնէ, դրամի կը փոխէ, անառակ կեանքով օտար երկրի մէջ կ'ուտէ ու կը խմէ։ Երբ կը դառնայ իր հօր տունը։ Երբ որ ամէն ինչ լմննայ, սովը սկսի։ Հարցում. եթէ սովը սկսած չըլլար, քիչ մը այս դրամը աշխատցնէր, խելացի ըլլար եւ հարստութիւնը շարունակէր, իր հօր տունը կը դառնար։ Ուրեմն, օրհնեալ սով ըսուած բան մը կայ, որ մեղաւորը կ'ուղղէ դէպի Աստուած։

Մենք բոլորս այս սովը գիտենք, եւ այս սովը շապրողը գործ չունի հոս՝ այս եկեղեցիին մէջ: Այդ ներքին կապուածութիւնը Աստուծոյ: Այս աշխարհի մեզի տալիքները երբ կը լմննան բոլորովին, մենք մեր աչքերը կ'ուղղենք դէպի Աստուած: Անառակ որդին եսասէր է: Երկու տեսակ եսասէր էր: Երբ որ հօրմէն բաժնուեցաւ, իր եսը կը մտածէր, իր հարստութիւնն ու հանգիստը, հաճոյքները կը մտածէր: Ինքզինքը կը մտածէր միայն, եւ այս եսասիրութիւնը քիչ մնաց իր կործանման պատճառ պիտի դառնար: Հիմա կրկին եսասիրութիւն մը ունի: Կը ցաւի իրեն՝ ըսելով. Մեղք ինծի: Իմ Հօրս տունը նոյնիսկ աշխատաւորները առատ հաց ունին, եւ այստեղ կը տառապիմ: Խոզերուն կերած ուտելիքը չեն տար ինծի: Երթամ հօրս ապաշխարեմ, ըսեմ քեզի եւ երկինքի դէմ մեղք գործեցի, արժանի չեմ քեզի որդի կոչուելու: Քու ծառաներէն միոյն պէս ընդունէ զիս: Ուրեմն, կրկին եսասիրութիւնն է, որ անառակ որդին կը դառնայ, բայց այս ուղիղ եսասիրութիւն է:

Երբ որ Աստուած մեր մէջ եսասիրութիւնը դրաւ, անիկա նաեւ առողջ բան մըն է: Երկրորդ հրամանը ի՞նչ կ'ըսէ: Պիտի սիրես քու դրացիդ քու անձիդ պէս: Եթէ քու անձդ լաւ չես սիրեր, ինչպէ՞ս պիտի կրնաս սիրել քու դրացիդ: Ուրեմն անձը լաւ սիրելու, անձնասիրութեան կատարեալ ձեւը, ակը հասկնալն է: Դէպի Աստուած ուղղուիլն է եւ հասկնալ է, որ անկէ զատ՝ ուրիշ փրկութիւն չկայ, հարստութիւն չկայ, Ան է Փրկիչը: Հետեւաբար երբ որ մարդը կ'ըսէ, որ որքան թանկագին եմ ես, պիտի մեռնիմ եւ գերեզմանին մէջ որդե՛ր պիտի ուտեն զիս, այսպէս պիտի լմննայ հեքեաթը, չէ ես շատ թանկագին եմ: Պէտք է թանկագին ըլլամ: Ինծի յաւիտենական կեանք պէտք է: Ո՞վ կրնայ տալ ինծի, եթէ ոչ՝ Աստուած:

Ուրեմն, նայեցէք այստեղ օրհնուած սով մը կայ եւ չքաւորութիւն: Բոլոր մարդիկ իրենք զիրենք աղքատ կը կարծեն: Շատ քիչերն են, որ ձեզի խօսուած այդ հարստութիւնը կզգան: Ամէն մարդ պակասաւոր է: Բայց երբեմն այդ պակասը այնքան կը խստանայ, որ մենք կը սկսինք մտածել մեր կեանքին մասին, ապագայի մասին, յաւիտենական կեանքի մասին, կեանքի իմաստին մասին: Եւ այդ սովը այս վիճակը մեզի դէպի Աստուած կ'ուղղէ: Բայց բոլոր մարդիկ, որ հոգեւոր սովը կը զգան, դէպի Աստուած չեն ուղղուիր: Սով մը ունիմ, կ'ուզեմ անիկա ուրիշ բանով մը լեցնել: Բայց դէպի Աստուած չեն ուղղուիր: Անառակ որդին ինչո՞ւ Աստուծոյ կ'ուղղուի այդ սովի ժամանակ: Որովհետեւ յիշատակ ունի իր հօր

նկատմամբ: Գիտէ իր հօր քաղցրութիւնը, ողորմածութիւնը, այսինքն՝ ինքը յիշատակ ունի երկնաւոր Հօր մասին: Հետեւաբար մեղաւորը սոսկի մէջ նոյնիսկ ըլլայ, եթէ Աստուծոյ մասին տեղեկացուած չէ, պիտի չուզուի Աստուծոյ: Եթէ չիմանար, որ հայր ունի երկնքի մէջ, պիտի չուզուի դէպի այդ կողմը:

Եւ մենք այստեղ կը հանդիպինք մանկավարժական մեծ խնդրի մը: Մեղաւորը եթէ օր մը իր կեանքի Յիսուսին պիտի յանձնէ, պէտք է իմանայ իր մասին, երկնաւոր Հօր մասին, Ս. Երրորդութեան մասին, Եկեղեցիին մասին, Ս. Պատարագի մասին: Յ՛րբ պիտի սորուի ասիկա. իր ընտանիքէն եւ վարժարանէն: Անոր համար է որ, Հայ Առաքելական Եկեղեցին դպրոցներուն, Հայ Եկեղեցւոյ պատմութեան դասերուն վրայ այսքան բծախնդիր է եւ նախանձոտ: Որովհետեւ այդտեղ պէտք է մեր հայ աշակերտները իմանան, որ երկնաւոր Հայր մը ունին: Յետոյ պատանեկան, երիտասարդութեան ժամանակները պիտի գան, ինչ-ինչ մեղքերու մէջ թերեւս պիտի տապալին, բայց իրենց ուսուցուած այդ խօսքերը օր մը պիտի արթննան եւ ըսեն. Գիտենք, որ Եկեղեցի ունինք մենք: Գիտենք, որ աղօթք կայ, ապաշխարանք կայ, սիրոյ Աստուած կայ: Անոր երթանք եւ այդ փորձենք: Այդ փոքր ծառայութիւն մը չէ մարդկութեան համար: Պէտք է սոսկի մատնուած մարդկանց համար այլընտրանք ստեղծել: Հետեւաբար իրենք պէտք է իմանան, որ երկնաւոր Հայր մը կայ եւ անոր յիշատակը իրենց աչքին առջեւ պէտք է գայ: Պէտք է մենք այդ ուղղութեամբ քալենք:

Սիրելի եղբայրներ եւ քոյրեր,

Զրկանքներ ունիս, ունեցեր ես: Հիւանդութիւններ ունիս կամ ունեցեր ես: Զբաւորութիւններ, անգործութիւններ ունեցեր ես կամ ունիս: Դրամական ճգնաժամ ունիս: Դրացիներուդ հետ խնդիր ունիս: Այս չքաւորութեան պահը ինչպէ՞ս պիտի օգտագործես: Եթէ քեզի Աստուծոյ կ'ուղղեն, ամենէն օրհնուած պահն է ան: Հանգստութեան եւ հարստութեան ժամանակ պիտի չերթայիր Աստուծոյ, բայց այդ պատճառ դարձաւ, որ Աստուծոյ մօտենաս: Եւ պէտք է ըսենք Պօղոս առաքեալով. «Երբ որ տկար եմ, այն ատեն զօրաւոր եմ»: Որովհետեւ Աստուած կուգայ եւ տկարութիւնս զօրութեամբ կը լեցնէ:

Ուրեմն այս տաճարէն պէտք է բաժնուիս եւ քու աղքատութեանդ մասին մտածես եւ պէտք է ըսես, որ այս դժբախտ վիճակը ինձի Աստուծոյ կը մօտեցնէ, թէ՛ ոչ: Եթէ կը մօտեցնէ, օր մը պիտի գայ, աղքատ Ղազարո-

սին նման պիտի տեսնես, որ այդ պահը քու կեանքիդ ամենէն օրհնուած պահն է, որովհետեւ քեզի Աստուծոյ մօտ տարած է: Ծնրադրած եւ «Մեղայ Աստուծոյ» ըսած ես, օգնութիւն ուզած ես: Եւ Աստուած ալ եկեր ու ողջագործուեր է քեզի հետ: Քու բոլոր պէտքերդ տեղը բերեր է: Աստուծոյ համար կարեւորը այդ է, որ դուք վերագառնաք եւ Աստուծոյ հետ ողջագործուիք: Աստուած կը սպասէ այս ճամբուն վրայ տուն վերադարձող իր անառակ որդիներուն:

Տէրը օրհնէ ձեր բոլորը. ամէն:

